

Helse- og
omsorgsdepartementet

Nytt fra Helse- og omsorgsdepartementet

NEMFOs årskonferanse – 2. mai 2017

Aktuelt arbeid og regelverksendringer

- Barnas arbeidsmiljø
- Program for folkehelsearbeid
- Ulykker
- Drikkevannsforskriften

Overtredelsesgebyr

- Høring om overtredelsesgebyr som sanksjonsmiddel
- Brudd på bestemmelser om meldeplikt, godkjenning, opplysningsplikt, retting mv.
- Blant annet ved brudd på bestemmelser i
  - forskrift om miljørettet helsevern
  - forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler
  - forskrift om badeanlegg, bassengbad og badstu
  - forskrift om hygienekrav for frisør-, hudpleie-, tatoverings- og hulltakingsvirksomhet
  - forskrift om skadedyrbekjempelse

Helseberedskap ved miljøhendelser

- Endringer i forskrift om miljørettet helsevern, IHR-forskriften, helseberedskapsloven, folkehelseloven og smittevernloven
- Regelverksendringer om:
  - Kommunenes helseberedskap
  - Varslingsplikt fra kommunelegen til FHI
  - Gjennomføring av internasjonale varslingslinjer
  - Beredskapsregistre

Helseberedskap ved miljøhendelser: Tekniske endringer i forskrift om mhv § 4

§ 4.Kommunens ansvar og tilsyn

Kommunen skal arbeide for å fremme folkehelse og bidra til å sikre befolkningen mot faktorer i miljøet som kan ha negativ innvirkning på helsen, blant annet ved å ivareta hensynet til helse og trivsel i planlegging etter plan- og bygningsloven og godkjenning av virksomhet etter annet lovverk.

Kommunen skal føre tilsyn med at denne forskriften overholdes og treffe de nødvendige enkeltvedtak hjemlet i folkehelseloven kapittel 3. Kommunen skal prioritere sin tilsynsvirksomhet etter en vurdering av helserisiko.

Ved vurderingen av om kommunen skal kreve retting etter folkehelseloven § 14, skal det ses hen til den helsemessige gevinst som oppnås ved vedtaket i forhold til vedtakets øvrige konsekvenser. Videre skal det tas hensyn til om forholdet allerede er vurdert i planlegging eller annen godkjenning etter annet lovverk.

Helseberedskap ved miljøhendelser:

Ny § 5 om kommunens helseberedskap ved miljøhendelser

§ 5. Kommunens helseberedskap ved miljøhendelser

Kommunen skal ha oversikt over helsetilstanden i befolkningen og de faktorer som kan virke inn på denne, jf. folkehelseloven § 5. Kommunen skal gjennomføre en risiko- og sårbarhetsanalyse av faktorer i miljøet som kan ha negativ innvirkning på befolkningens helse, og legge det til grunn for sin beredskapsplanlegging, jf. helseberedskapsloven § 2-2.

Ved en miljøhendelse eller ved mistanke om utbrudd av sykdom knyttet til helseskadelige miljøfaktorer, skal kommunen iverksette nødvendige tiltak for å forebygge, håndtere og begrense negative helsekonsekvenser. Kommunen skal vurdere om den har kapasitet og kompetanse til selv å håndtere situasjonen, og innhente bistand fra Folkehelseinstituttet eller annet relevant kompetansemiljø der det er behov.

Helseberedskap ved miljøhendelser:

Ny § 6 om varsling til Folkehelseinstituttet

Kommunen skal uten hinder av lovbestemt taushetsplikt, varsle fylkesmannen og Folkehelseinstituttet om helsetrusler omfattet av § 5 annet ledd som er uvanlig eller uventet for tid og sted, kan forårsake vesentlig sykdom, skade eller død, eller har rask og ukontrollert sykdomsspredning. Slikt varsel kan inneholde helseopplysninger som er tilstrekkelige og relevante for å vurdere helsetrusselen.

Folkehelseinstituttet skal varsle Helsedirektoratet dersom mistanken om helsetrussel som nevnt i første ledd ikke raskt kan avkrefte.

Kommunen skal varsle det lokale mattilsynet dersom det er mistanke om spredning av helseskadelige stoffer gjennom næringsmidler.

Helsetrusler som er varslet etter forskrift 20. juni 2003 nr. 740 om Meldingssystem for smittsomme sykdommer eller forskrift 21. desember 2007 nr. 1573 om varsling av og tiltak ved alvorlige hendelser av betydning for internasjonal folkehelse mv. skal ikke varsles etter denne bestemmelsen.

Folkehelseinstituttet kan oppbevare og behandle helseopplysninger mottatt gjennom varsel så lenge det er nødvendig for å håndtere helsetrusselen. Opplysningene skal slettes eller anonymiseres når helsetrusselen er avklart. Helseopplysninger som er varslet og som senere inngår i et beredskapsregister med hjemmel i helseberedskapsloven § 2-4 behandles etter bestemmelsene i § 2-4.

Lovhjemmel til å opprette beredskapsregistre

Helseberedskapsloven § 2-4 første ledd:

Folkehelseinstituttet og Helsedirektoratet kan etablere registre med helseopplysninger for å håndtere beredskapssituasjoner. Slike registre kan etableres for å gi oversikt og kunnskap om utbredelse, årsakssammenhenger og konsekvenser ved miljøhendelser, ved mistanke om utbrudd av sykdom relatert til eksponering for helseskadelige miljøfaktorer og ved andre typer kriser og beredskapssituasjoner. Det kan også etableres registre for å ivareta internasjonale rapporteringsplikter og administrative oppgaver i en beredskapssituasjon. Organet som etablerer registeret, er databehandlingsansvarlig.

Nytt fra Helsedirektoratet

Beredskap mot alvorlige tilsiktede hendelser i skoler og barnehager

- **§14** i forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler: sikkerhet og helsemessig beredskap
- Oppfølging i **Rundskriv I-6/2015**: Utforming av nærmere **veiledning** til skolenes og barnehagenes risikovurdering og beredskapsplaner, og til kommunene som tilsynsmyndighet
- Oppdragsbrev fra HOD, KD og JD til Udir, DSB, POD og Hdir (kommer!) Bidrag fra NEMFO
- Arbeidsgruppe ledet av Udir: Utarbeide opplegg for veiledning til virksomhetene og kommunene. Innhente oversikt over status
- Pilotfylker: Sør-Trøndelag, Vestfold, Telemark
- Bl.a. styrke og konkretisere grunnlaget for kommunenes tilsyn
- Utgangen av 2017(?)

Prosjekt: Uteområder i skoler og barnehager

- **Bakgrunn:** Bekymringsmeldinger fra FAU, m.fl, spm fra kommunene: hvor **liten** kan skolegården være? Økt press på uteareal både i skoler og barnehager. Idédugnad oktober 2016.
- **Oppdatering av kunnskap** (bl.a. rapport fra 2003) om uteområdenes betydning for barn og unges helse, trivsel og læring (litteraturgjennomgang)
- **Samarbeid** Udir og Hdir (eiere), og NMBU – fak. Landskap og samfunn (ledelse)
- Økt fokus på **kvalitet** (ift. innhold, utrustning, drift, tilsyn, aktivitet, mobbing, mv)
- Tverrfaglig/-etatlig **referansegruppe** (bl.a. NEMFO)
- Rapport sommer/høst 2018

Prosjekt: Helsefremmende nærmiljø og lokalsamfunn

- Omfatter 42 kommuner i 8 fylker (2015-2018), 17 mill. pr.år
  - Østfold, Vestfold, Nordland, Buskerud, Finnmark, Møre og Romsdal, Rogaland, Hordaland (**sjekk med folkehelserådgiverne i fylket!**)
- Skal supplere kommunenes **folkehelseoversikter** med kvalitativ lokalkunnskap som grunnlag i planprosesser og konkrete folkehelseiltak.
- Fylkeskommunene er prosjekteiere Samarbeid med regionale forsknings- og utdanningsinstitusjoner.
- Skal evalueres
- Delprosjekt: Kartlegging av kommunenes planarbeid (2017)
- Medvirkning fra MHV?

Prosjekt: Kartlegging av status og behov for kompetanse i kommunenes arbeid med miljørettet helsevern

- Ledes og gjennomføres av Folkehelseinstituttet
- Bakgrunn: Endringer i forskrift om miljørettet helsevern, §§5 og 6: Kommunen skal vurdere kompetanse og kapasitet, varsle FHI eller annet relevant fagmiljø ved miljøhendelser (jf presentasjon fra HOD)
- Bidra til å klargjøre FHI's rolle som rådgiver og kunnskapsstøtteinstitusjon overfor kommunene innen MHV.
- Referansegruppe med bl.a. Helsedir, NEMFO, FM, Strålevernet, STAMI, m.fl
- Spørreundersøkelse til kommuneoverleger (+ evt. intervju)
- I løpet av 2017(?)

Fylkesvise temamøter om miljørettet folkehelsearbeid for kommunene

- Fylkesmennene har fått i oppdrag for 2017 å bidra til implementering av **tilsynsveilederen**, følge opp kommuner med skoler og barnehager som **ikke er godkjente**, og bidra til **integrering** av miljørettet helsevern i det lokale folkehelsearbeidet
- Tilbud til landets fylkesmenn om kurs for kommunene
- Bl.a. programpost for lokalt MHV-personell
- 8 fylker har avviklet temadager (mer eller mindre i tråd med tilbudet)
- Noen flere høsten 2017?

Anbefalinger for praktisk inneklimatearbeid i barnehager og skoler (IS-2480)

Detaljert oppfølger av Momentlisten del 1 (presentert under Krafttak-kursene), utarbeidet av NFBIB for Helsedirektoratet

<https://helsedirektoratet.no/publikasjoner/Anbefalinger-for-praktisk-inneklimatearbeid-i-barnehager-og-skoler>

Fremover..

- **Inneklimadagen 26. oktober**
  - Program under utarbeiding, **mulig å komme med forslag!**
  - Aktuelle temaer, foreløpig:
    - Arkitektur og byutvikling med konsekvenser for inneklima?
    - Presentasjon av kompetansemiljøer (for kommunene)
    - Etter NEMFO's tilsynskampanje
    - NFBIB's undersøkelse av inneklima i ikke-godkjente barnehager
    - Nye inf filmer for barnehagen
    - Anbefalinger for praktisk inneklimaarbeid
    - Udir's rådgivningstjeneste, ev noe om elevundersøkelsen
- Inneklimadagen avløses av en «**miljø og helse-dag**» fra 2018?